

дить модель колаборативної експертизи (*Crowdsourced expertise*), що передбачає синтез академічних знань з операційними даними «від землі» (*citizen science, OSINT-спільноти*). Постає гостра потреба в етичному аудиті алгоритмів. Одним із пріоритетних завдань сучасного експерта є аналіз неупередженості алгоритмічних систем, що ухвалюють суспільно значущі рішення в межах цифрового врядування (*Digital Government*).

Для України подолання кризи експертного знання актуалізується у контексті формування культури цифрової стійкості. В умовах війни та тотальної дезінформації криза експертності стає питанням національної безпеки. Розбудова критичного мислення має стати невід'ємним складником «паспорта ідентичності» громадянина. Ефективна цифрова демократія неможлива без високого рівня медіагігієни, тому держава має стимулювати попит на якісну експертизу через розбудову відповідних освітніх платформ.

У підсумку зазначимо: криза експертності є не кінцем раціональної політики, а сигналом до її докорінної трансформації. Цифрова демократія потребує не відмови від інтелектуальних еліт, а створення нових протоколів їх взаємодії із суспільством. Майбутнє політичної аналітики – у синергії людського інтелекту, етичних фільтрів та потужностей *Big Data* задля створення гнучких, інклюзивних та науково обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Becker T., Slaton C. D. *The Future of Teledemocracy*. Westport: Praeger Publishers, 2000. 230 p.
2. *Digital Democracy: Issues of Theory and Practice* / ed. by K. L. Hacker, J. Van Dijk. London: SAGE Publications, 2000. 240 p.

СТРАТЕГІЧНІ НАРАТИВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ГІБРИДНИМ ВПЛИВАМ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Проноза Інна

кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних наук і права,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
ORCID: 0000-0002-2683-0630

Сучасний політичний дискурс перебуває у стані перманентної трансформації, спричиненої не лише технологічним прогресом, а й інтенсифікацією гібридних загроз. В умовах, коли межа між війною та миром стає дифузною, інформаційний простір перетворюється на головний театр воєнних дій. Гібридні впливи

сьогодні спрямовані не стільки на фізичне знищення об'єктів, скільки на деформацію когнітивної сфери суспільства, руйнування ціннісних орієнтирів та делегітимізацію державних інститутів. За таких обставин традиційні методи контрпропаганди виявляються недостатніми. Виникає об'єктивна потреба у розробці та впровадженні стратегічних наративів, які здатні не лише захищати інформаційний суверенітет, а й активно конструювати стійку політичну реальність. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення ролі комунікації як стратегічного ресурсу національної безпеки.

Основні аспекти дослідження. Центральним об'єктом аналізу є стратегічний наратив, як впорядкована система смислів, що пропонує логічне пояснення складних політичних процесів. На відміну від короткострокових інформаційних кампаній, стратегічний наратив апелює до довгострокової пам'яті та ідентичності. Гібридні впливи, зі свого боку, працюють через «дискурсивні розриви», намагаючись внести суперечності в національну історію та посіяти недовіру між різними соціальними групами.

Дослідження базується на розумінні того, що в сучасному мережевому суспільстві перемагає не той, чия армія сильніша, а той, чия історія є більш переконливою та інклюзивною. Стратегічні комунікації (StratCom) розглядаються як цілісний механізм, де кожен меседж має бути синхронізований із загальним вектором державного розвитку [3].

Ефективна протидія гібридним загрозам вимагає від політичного менеджменту переходу від реактивної моделі оперативного реагування до проактивного формування цілісного смислового поля. Стратегічний наратив у цьому контексті виконує функцію когнітивного фільтра: будь-яке деструктивне повідомлення зовнішнього агресора, що не вписується в базову аксіологічну сітку суспільства, автоматично ідентифікується та відокремлюється як чужорідне. Сила наративу полягає у його здатності впорядковувати хаос, надаючи подіям зрозумілої логіки та цільової спрямованості.

Фундаментальні засади функціонування таких наративів у гібридному протиборстві детально досліджує Г. Почепцов, наголошуючи на пріоритетності смислової інтерпретації факту над власне фактом. У просторі політичних комунікацій ми маємо справу з когнітивними операціями, де ворог намагається нав'язати власну систему координат, девальвуючи досягнення опонента та героїзуючи власні агресивні дії [2]. Отже, першочерговим завданням держави є деконструкція ворожих смислових пасток через наповнення дискурсу автентичними змістами, що спираються на реальний історичний досвід та актуальні суспільні запити.

У сучасну цифрову епоху інформаційні війни ведуться за алгоритмічними правилами соціальних медіа, де швидкість поширення дезінформації та емоційних маніпуляцій значно перевищує темпи офіційної верифікації даних. Як під-

креслює О. Курбан, мережецентрична природа сучасних конфліктів дає змогу агресору здійснювати точкові впливи на вразливі групи населення, використовуючи Big Data та психологічне профілювання [1]. За таких умов стратегічний наратив має набути властивостей високої адаптивності та сегментованості. Він повинен бути ретрансльований різними мовами комунікації для кожної цільової аудиторії, починаючи від академічних спільнот до користувачів месенджерів і водночас непохитно зберігаючи єдність свого ціннісного ядра, так званого «майстер-наративу».

Особливе значення має впровадження деліберативних практик у процес формування цих наративів. Вони не можуть бути продуктом лише кабінетних рішень; їх життєздатність прямо залежить від рівня інклюзивності суспільного діалогу. Коли громадяни відчують себе співтворцями національної історії, виникає ефект «колективного імунітету» до зовнішніх маніпуляцій. Такий підхід сприяє перетворенню політичного дискурсу із зони вразливості на зону стійкості, де стратегічна комунікація є не пропагандою, а інструментом соціальної солідаризації та сталого розвитку.

Підсумовуючи, варто зазначити, що стратегічні наративи є ключовим інструментом забезпечення когнітивної безпеки держави в умовах гібридної агресії. Вони дають можливість не лише нівелювати деструктивні впливи, а й консолідувати суспільство навколо стратегічних цілей. Трансформація політичного дискурсу має відбуватися у напрямі посилення інтелектуального складника комунікації, де етичність та прозорість стають визначальними чинниками ефективності.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному аналізі механізмів вимірювання резонансу стратегічних наративів у цифровому середовищі. Окремого вивчення потребує питання гармонізації національних наративів із міжнародним досвідом стратегічних комунікацій у межах інтеграції до європейського та євроатлантичного безпекового простору.

Список використаних джерел

1. Курбан О. В. Інформаційні війни та сучасні комунікаційні технології: монографія. Харків: Орієнтир, 2022. 192 с.
2. Почепцов Г. Г. Стратегічні комунікації та психологічні операції в умовах гібридної війни. Київ: ВД «Дакор», 2023. 248 с.
3. Strategic Communications in the Context of Hybrid Warfare: A Guide for Decision Makers. *NATO StratCom Centre of Excellence*. 2024. URL: <https://stratcomcoe.org> (дата звернення: 30.03.2026).